

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY OSIECK NA ROK 2022 – 2025

I. WSTĘP

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii gminy Osieck na lata 2022 – 2025 określa lokalną strategię działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, profilaktyki i minimalizacji szkód, jakie wynikają z nadużywania alkoholu oraz w zakresie walki z narkomanią.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W związku z nowelizacją z dnia 17.12.2021 roku ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań gminy zostało dodane prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Nowelizacja wprowadza obowiązek połączenia programu przeciwdziałania alkoholizmowi i programu przeciwdziałania narkomanii w jeden dokument oraz elementem gminnego programu mogą być zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.- ze względu na ich rosnące rozpowszechnianie oraz wynikające z nich szkody zarówno zdrowotne, jak i społeczne. Uzależnienia behawioralne określają takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności np. hazard, granie w gry, kompulsywne objadanie itp., a ich specyfiką jest utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Nadużywanie alkoholu oraz narkotyków powoduje szkody zdrowotne i społeczne takie jak: naruszanie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie.

Problemy związane z alkoholem oraz innymi substancjami psychoaktywnymi powodują także wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo. Koniecznym staje się podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia popytu i podaży tych środków, oraz realizacja zadań mająca na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie istotne jest by działania te były podejmowane już na poziomie lokalnym .Wszelkie działania redukujące tego typu szkody i zapobiegające powstawaniu problemów stanowią podstawę do przywracania równowagi zdrowotnej i społecznej osoby uzależnionej oraz innych osób współuzależnionych.

Zadania w zakresie redukcji szkód dotyczą wszystkich grup społecznych i stanowią usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych .W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna , które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży najczęściej w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

II. ORGANIZACJA PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Osieck, zwany dalej Programem, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych.

Niniejszy Program, uwzględnia rozwiązywanie problemów, które dotyczą uzależnień behawioralnych, od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, w tym również nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”, a także przemocy związanej z uzależnieniem.

Sposoby realizacji zadań określonych w Programie dostosowane są do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości ich realizowania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Ww. Program opracowany został w oparciu o obowiązujący stan prawny tj. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021–2025. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały również wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

III. PODSTAWY PRAWNE

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 25 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119, 2469, z 2022 r., poz. 24, 218).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, z 2021 r., poz. 2469, z 2022 r., poz. 763, 764).
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, 583, 1005, 1079).
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327, 1265).
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268, 2270, z 2022 r., poz. 1, 66, 1079).
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249).
7. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021 - 2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642).

IV. DIAGNOZA SYTUACJI W GMINIE W ASPEKCIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Na terenie Gminy Osieck obserwuje się:

1. Zwiększenie liczby przypadków zgłoszeń osób uzależnionych.
2. Stałe obniżanie się wieku osób spożywających alkohol (z obserwacji i sondaży dzieci i młodzieży szkoły podstawowej i liceum dostrzega się negatywne zjawisko pierwszych kontaktów z alkoholem, jak również z narkotykami .
3. Rosnące rozpowszechnianie się uzależnień behawioralnych nie odbieranych przez społeczeństwo jako choroba -mimo, że faktycznie są.

Ze zjawiskiem tym wiążą się:

- dość niska wiedza o skutkach spożywania alkoholu i innych substancji uzależniających,
- zaniedbania obowiązków szkolnych,
- przejawy agresji i przemocy.

4. Naruszenie prawa i porządku publicznego:

- zakłócanie porządku w miejscach publicznych,
- prowadzenie pojazdów mechanicznych po spożyciu alkoholu.
- wzrost przestępstw popełnianych pod wpływem alkoholu (zjawisko przemocy w rodzinie).

V. CELE PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Osieck na 2022-2025 rok ma na celu:

1. przygotowywanie młodego pokolenia do zdrowego, trzeźwego stylu życia oraz pozbawionego używania substancji psychoaktywnych, przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.
2. zmniejszenia skali nadużywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych, ograniczania ich negatywnych skutków;
3. pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych osobom pijącym alkohol czy zażywającym substancje psychoaktywne w sposób ryzykowny lub szkodliwy oraz członkom ich rodzin doznającym szkód z tego powodu;
4. organizację oddziaływań profilaktycznych i edukacyjnych w środowisku lokalnym w zakresie zagrożeń uzależnieniami ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży;
5. wspieranie organizacji przedsięwzięć spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży;
6. propagowanie zdrowego stylu życia wolnego od nałogów u młodych i dorosłych mieszkańców Gminy Osieck w celu ochrony przed marginalizacją społeczną i wykluczeniem społecznym;
7. ograniczanie dostępności do alkoholu i substancji psychoaktywnych szczególnie osób młodych;
8. reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych;
9. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

VI. ZADANIA PROGRAMU

Program jest kontynuacją zadań podejmowanych w latach ubiegłych, a ujęte w nim działania dotyczą przede wszystkim profilaktyki dla dzieci i młodzieży, gdyż wiek inicjacji zażywania środków odurzających znacznie się obniża. Wymienione w Programie zadania będą realizowane w formie zadań ciągłych, krótkoterminowych, a także jednostkowych.

Realizatorami i inicjatorami zadań Programu będą: instruktorzy i realizatorzy programów profilaktycznych, policjanci, pielęgniarki, lekarze, psycholodzy, terapeuci uzależnień, pedagodzy szkolni, wychowawcy, pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi.

Gmina Osieck realizuje zadanie w zakresie pomocy społecznej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez pracę pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiecku z wykorzystaniem pracy socjalnej, kontraktu oraz wsparcia finansowego w uzasadnionych przypadkach.

Nie finansuje się zatrudnienia socjalnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych w centrach integracji społecznej lub klubach integracji społecznej, ponieważ trudności lokalowe i finansowe uniemożliwiają utworzenie powyższych placówek.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecku zapewnia obsługę administracyjną Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiecku.

Do zadań realizowanych w Programie na 2022 – 2025 rok należy:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych.

Sposób realizacji:

- 1) Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie,
 - 2) Finansowanie zatrudnienia terapeuty uzależnień i psychologa,
 - 3) Współpraca z placówkami leczenia odwykowego w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od alkoholu i dofinansowanie działalności ww. placówek. W Gminie Osieck nie funkcjonują instytucje i organizacje pozarządowe, które w zapisach statutowych uwzględniają działania służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych lub problemów narkomanii,
 - 4) Doposażenie pomieszczeń, w których realizowany jest Program w pomoce dydaktyczne, urządzenia i sprzęty, niezbędne do jego realizacji,
 - 5) Współpraca z biegłymi sądowymi w zakresie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i w zakresie wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
 - 6) Wsparcie Grupy AA „Dobrze, że jesteś”,
 - 7) Współfinansowanie programów służących rehabilitacji – działań podtrzymujących zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia, utrwalających efekty leczenia oraz warsztatów dla osób współuzależnionych
 - 8) Przekazywanie informacji na temat placówek terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii, uzależnienia behawioralne pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Sposób realizacji:

- 1) Podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - b) zakładanie Niebieskiej Karty,
 - c) udział w pracy Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 2) Kontynuowanie współpracy w ramach lokalnej koalicji na rzecz skutecznego przeciwdziałania i rozwiązywania problemu uzależnień pomiędzy: policją, ośrodkiem pomocy społecznej, szkołami, przedszkolami, przedstawicielami ochrony zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi realizującymi Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Osieck,
- 3) Podejmowanie czynności zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego osób zgłaszanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - a) prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione, sprawców przemocy,
 - b) przeprowadzanie rozmów z członkami rodzin osób nadużywających alkoholu zgłaszanych do Komisji,
 - c) monitorowanie przebiegu leczenia.
- 4) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu:
 - a) kierowanie osób uzależnionych na badania przez biegłych: psychologa i psychiatrę w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia, pokrywanie kosztów tych badań,
 - b) wnoszenie opłaty sądowej do wniosków składanych do sądu rodzinnego o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego,
 - c) występowanie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w charakterze strony przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe.
- 5) Poradnictwo dla rodzin, w których występuje alkoholizm, narkomania oraz przemocy jak również uzależnienia behawioralne.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, uzależnień behawioralnych w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych

Sposób realizacji:

- 1) Finansowanie różnych form zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, działalności profilaktycznej, wychowawczej i edukacyjnej, w tym programów profilaktycznych. W Gminie Osieck z powodu trudności lokalowych nie działa świetlica socjoterapeutyczna lub opiekuńczo-wychowawcza. W związku z powyższym nie realizuje się dożywiania dzieci i młodzieży uczęszczających do ww. placówek.
- 2) Finansowanie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- 3) Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z grupy ryzyka, pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii,
- 4) Udział dzieci i młodzieży w imprezach kulturalnych i sportowych promujących zdrowy styl życia,
- 5) Realizacja pozalekcyjnych zajęć, w tym sportowych,
- 6) Finansowanie zakupu czasopism, plakatów, broszur, filmów oraz innych materiałów edukacyjnych o tematyce profilaktycznej,
- 7) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży, ze szczególnym naciskiem na przestrzeganie przez sprzedawców przepisów art. 13, 14, 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
- 8) Kierowanie osób realizujących zadania gminnego programu na szkolenia i dofinansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, udziału w konferencjach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji ludzi pracujących na rzecz osób uzależnionych oraz zwrot kosztów podróży członkom Komisji.

4. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi i podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Sposób realizacji:

- 1) Opiniowanie wniosków w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 2) Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, sprawdzające przestrzeganie przepisów ustawy,
- 3) Podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy dotyczących zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym i nieletnim.

VII. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Osieck na 2022 rok są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i z opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Plan wydatków Programu na 2022 r. zostanie określony w uchwale budżetowej Gminy Osieck na 2022 rok.

Niewykorzystane środki finansowe w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny.

Za wykonywanie zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustala się następujące wynagrodzenie dla członków Komisji: 200 zł brutto za posiedzenie dla Przewodniczącego Komisji oraz 150 zł brutto za posiedzenie dla pozostałych członków Komisji. 50 zł brutto za 1 godz. dyżuru prowadzonego przez członków Komisji oraz Przewodniczącego Komisji.